

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Polgárok!

Ti küldtetek minket a magyar képviselőházba!

Ti biztatok meg, hogy jogaitokat, érdekeiteket ott oltalmazzuk és szószólóitok legyünk!

Igyekezünk megbízástoknak lelkiismeretesen, becsületesen megfelelni. Ellenállottunk a kormány nemzetrontó terveinek, de készen állottunk a tisztességes parlamenti békére is, mely az ország és a nép jogait biztosítja. És amikor Lukács László miniszterelnök álnokul a béke hirdetésével állott az ország elé, az egész magyar ellenzék úgy a katonai, mint a választójogi kérdésben egységes, méltányos megállapodásra jutott és azt a miniszterelnök elé terjesztette azzal, hogy ezen az alapon a békét meg lehet teremteni.

A miniszterelnök ezt a méltányos ajánlatot durván fölrugta és nyomban hozzáfogott akaratának erőszakos keresztülhajtásához.

Erre a célra eszközül ajánlkozott a házszabályellenesen megválasztott házelnök: Tisza István gróf.

Az események gyors egymásutánban következtek.

Töbrendbeli házszabálysértés után június 4-én a házelnök megfosztva a szólásra föliratkozott képviselőket szólásjoguktól, az erőszakos eljárása által előidézett irtózatossá lárma közepette a nemzetre óriási terheket zúdító véderő javaslatot általánosságban, részleteiben és harmadszori olvasásban elfogadottak jelentette ki.

A délutáni ülésen folytatta és tetézte vérlázító erőszakoskodásait. — A képviselőházat rendőrökkel rakta meg. És mikor az ellenzéki képviselőket a tiltakozás és felháborodás irtózatossá jával fogadták, kivonult a teremből és maga helyett a rendőrök százait küldi be a törvényhozás templomába, akik körülveszik az egész ellenzék és a törvény lábát tiprásával kihurcolják nemcsak a tanácskozó teremből, de az épületből is az önkény által megjelölt képviselőket.

Azóta ezek a szörnyű jelenetek napról-napra ismétlődtek. A főváros meg van szállva katonákkal és csendőrökkel. A képviselőházban rendőrök százai tanyáznak. — A tanácskozás szabadsága megszűnt. Az országon a rettenetes felháborodás vihara zug végig. Csúpan a gyalázatos választásokon, pénzzel és erőszakossággal megválasztott többség örjög örömeiben, hogy magára maradva, szabadon szavazhatja meg a nép terheit és a házszabályok szigorítását.

Az irtózat tetőfokára hág, amikor egyik elkeseredett képviselőtársunk halálos elszántsággal golyókat röpít az ellenzék felé és utóljára önmaga agyába.

A vérben fetrengőre böszült csorda gyanánt rohan a többség több tagja és rugdossák a szerencsétlent.

Polgárok!

Alkotmányunk még a darabont időkben sem volt olyan veszedelmes támadásoknak kitéve, mint most. Az ország el van nyomva, aki meggyőződését meri vallani, üldöztetik és most még az országgyűlési ellenzék is fegyveres erővel némitja el a zsarnoki hatalom.

Az egész ország népe, mint egy ember, emelje föl szavát a zsarnoki elnyomás ellen! Magyarország népének milliói egyesítsék tiltakozó szavukat a mienkkel.

A nép haragjának ereje büntesse meg azokat a kevélyeket, akik galádul hazánk, nemzetünk szabadságára törnek.

A szövetkezett országgyűlési ellenzék.

Mit követel az ellenzék.

A nyári szünet előtt csütörtökön délelőtt tartotta utolsó ülését a szövetkezett ellenzéki pártok intéző bizottsága Zichy Aladár gróf elnöke mellett. Elhatározta a szövetkezett ellenzéki pártok intéző-bizottsága, hogy a nyár folyamán is permanenciában marad úgy, hogy a megkeresések, vagy szóbeli érintkezések a néppárt körhelyiségében (IV., Ferenc József-rakpart 27.) az érdeklődőknek rendelkezésére fognak állani.

Egyben megbizattak az intéző-bizottság Budapesten lakó tagjai, hogy fontosabb dolog esetén a bizottság többi tagjait Budapestre felhívassák.

Örömmel látja az intéző-bizottsága, — mondja a határozat — hogy az ügyvédi kamarák hazafias és tiszteletreméltó álláspontot foglalnak el a törvénysértések és alkotmányosságtörésekkel szemben, valamint megbotránkozással látja a kormány részéről folyó sajtóüldözést és abbéli törekvést, hogy anyagilag megkárosítsa a lapokat. Ezért felkéri a pártok tagjait, nemkülönben a vidéki párt-szervezeteket, hogy *hassanak oda, hogy a küzdelem támogató sajtót ők is anyagilag támogassák*, azokra előfizessenek és a kormány által megfizetett újságokat bojkottálják. Örömmel látja az intéző-bizottság a *hazafias törvényhatóságok megnyilatkozását* a nemzeti küzdelem mellett, de különben is örömdetes híreket hall az egész országban oly irányban, hogy mind élénkebben nyilvánul meg a törvénytiprások elleni küzdelem és a vágy, hogy a jogfolytonosság és a restitúció in integrum megtörténjen. Alapfeltétele azonban ennek a békének mindenestre — az intéző-bizottság nézete szerint — s addig minden békehíresztelés dacára szó se lehet békéről, — hogy *Lukács László miniszterelnök és gróf Tisza István elfoglalt helyüket elhagyják*.

Tiltakozik végül az intéző-bizottság minden olyan tendenciózus híresztelés ellen, mintha az a választójogi törvénytervezet, amelyet az ellenzéki pártok elfogadtak, nem volna komoly és mintha ezt a szövetkezett ellenzék nem akarná megvalósítani, teljes erővel.

Dicsőség vagy — gyalázat előtt.

(—gh) Erdély legmagyarabb vármegyéje: Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó évi július 4-én (csütörtökön) rendkívüli közgyűlést tart.

Nem egyszerű közgyűlése lesz ez a székely anyavármegyének; habár egyszerű, sablonos tárgyak is vannak napirendjére kitűzve. Nem. E közgyűlést történelmi nevezetességű álláspont elé állítja a mai politikai helyzet.

Arról lesz szó, hogy dicsőséggel, a házseréket szentséges glóriájával írjuk-e be az ősi székely vármegye nevét Magyarországnak a nemzet alkotmányáért Béccsel szemben vívott négyszáz éves önvédelmi harcáról szóló foliánsaira, vagy gyáva labanc, hübéres szolgák, megfizetett, lekenyerezett, elbolondított, emberi mivoltukból kivetkőzött bérencsek módjára, valóságos hazaáruló szerepre vállalkozunk!?

Könnyű lesz a választás. Az ősi székely, a legmagyarabb vármegye törvényhatósági bizottságának minden egyes tagja, kérdezze meg józan esztét, becsületes magyar érzésű szívét. Lapozza át Magyarország sok évszázados kétségbe-esett csatáinak történetéről szóló lapjait. Ezek megmutatják az egyenes utat.

E haza minden igaz, becsületes érzésű fia jegyezze meg magának, hogy a legbarbárabb merényletek történtek az ország házában 1912. június 4-ike óta. Ezeket az ország alkotmányának védelmére hivatott törvényhatóság magaévé nem teheti — öngyalázata nélkül.

Az emberi élet oly rövid, annyira mulandó, hogy jóformán hazánk ügyeivel behatóbban alig tudunk megismerkedni.

Pusztán hatalmi parancs-szóra, behunyt szemmel menni azok után, kik szerint nincs isteni és emberi jog, amit pénzzel nem tudnának elhallgattatni. Beérni olyan igazsággal, amelyhez vesztegetésekkel jutottak. Azok mellé állani népség, katonaságnak, akik egyideig tehetnek akármit mert most úgy sem bűnhődnek érte és csak szokásból magasztalják az erényt, mely náluk az igazságos lsten előtti elfogulatlan emberi felfogás szerint erőszak-, alkotmány- és így hazaellenes cselekedet.

Ez semmiképpen lehet feladata a legmagyarabb vármegye törvényhatósági bizottságának! Ilyen hőhár-munkához Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, nem járulhat hozzá. Ilyen elvetemült politikai örültséget józan ésszel nem helyeselhet.

Az ország közvéleménye teljes mértékben fel van háborodva. Népgyűlés, népgyűlést ér. Az elkeseredés folyton növekedik. Nem szükség nagyobb jóstehetség ahhoz, hogy a jövőhatározott bizonyossággal látni ne lehessen.

A parlament kapuit királyi kéziratral bezárták; a Ház szeptember 17-ikéig nem tart üléseket. Azzal végezte Tisza István gróf bucsubeszédét, hogy az ellenzék majd elfelejti a történeteket és ősszel a béke teljes lesz.

Mi pedig azt mondjuk, hogy az igazi harc és annak nyomán a törvényes állapot

vissza-állításáért folytatott nagy és szent küzdelem, még csak ezután fog igazán megkezdődni.

A magyar nemzet soha el nem feledheti, hogy az ő nevében helytálló ellenzéket vad kiméletlenséggel Tisza örülete és összevásárolt szolgálata békóba verte s a parlamentből az utcára hurcoltatta...

Ha a legjobb és legüdvösebb törvényeket is alkottak volna meg június 4-ike óta, a magyar nemzet még akkor sem tudna beletnyugodni a mostani állapotokba. Nem, mert az ilyen törvényesítésben nincs meg az a megfoghatatlan szentség, amely a törvényt védő és oltalmazó erővel telíti meg. Az olyan törvény, amelyet erőszakkal csináltak, csak az erőszak erején erős és csak erőszakkal kényszerítheti ki az eltűrését.

De ezek a törvények lényegükben nagyon torhások; jó részük sérti a nemzeti jogokat és elkobozza a nemzet jogállományát. Ellenzéki ellenőrzés nélkül, két-három óra alatt tíz-tizenöt törvényjavaslatot hajszoltak át, ami képtelenség. Rajta is van a tudatlanság bélyege mindannyián...

Az elvégzett munka hitványságára még a főrendiház is ráütötte pecsétjét s ezzel önmaga sorsát, jövődöbeli megsemmisülését pecsételte meg. Valóságos harakirit végzett ez a mumia-raktár, melynek alig van néhány elfogulatlan, tényleg hazafias, befolyásolhatatlan tagja. Ez utóbbiak ellene voltak a gyalázatos uton gyártott javaslatoknak, másrésze pedig meg sem jelent azok tárgyalásán. Így nem volt ott Gróf Mailáth erdélyi püspök sem, ami nekünk, és azannyira internacionálisnak hirdetett román. katolikus hívőknek — igen jól esett...

Az egész világon sincs csak egyetlen egy ország is, ahol egy többség az egész ellenzéket merte volna kiverni a nemzet törvényhozásának házából. De olyan ország sincs, ahol törvénynyel fojtották volna el az ellenzéket és törvényvel tették volna törvényessé az elnöki erőszakot... Ha nálunk az ellenzéket — melyre egyedül hárul az a nagy és szentséges feladat, hogy a Bécsből jövő ellenséges támadásokat visszaverje — mandátumfosztásokkal szorítják le az alkotmányt védő bástyákról s épen a védelmet nyújtani első sorban hivatott törvényhatósági bizottságok vetemednek ily nemzetgyilkosságra, akkor ez nem a többségi elv érvényre jutását jelenti, hanem azt, hogy a különben is mesterségesen szerzett-többség: Ausztria kényének szolgáltatta ki a magyar érdekeket.

— Minden jó ember elvesztette mindent akkor, midőn hazájának szabadságát, nemzetének jogait elvesztette — mondja a haza bölcsé. És tovább így szól: Nem akarok semmi igazságtalanságot pártolni, még akkor sem, ha belőle hasznót huznánk... A méltó keserűség érzete lehengol minden áldozatkészséget s elfojtja a bizalmat azon hatalom iránt, mely a polgároknak anyagi érdekeit nem tudja, politikai jogait pedig nem akarja kimélni... Nekünk (vagyis a nemzetnek és a nemzet érdekében küzdő ellenzéknek) egyetlen egy fegyverünk a törvény és ügyünk igazsága, — s erre támaszkodva kell a hatalom fegyvererejével szemben állani. Régi állítás és a történelem tanúsága szerint talán aligha csalt valaha az, hogy az igazság végre győzni fog, és nekünk abba kell minden reményünket helyeznünk. Hogy ezen téren biztosan lépünk, nem szabad, nem lehet nekünk a törvény terét soha semmi szín alatt, és semmi esetben elhagyni, mert csak ez azon biztos tér, hol fegyveres erő nélkül, fegyveres erő ellenében is megállhatunk...

Ezzel a szent, kétségtelenül bölcs elvekkel szemben annyi megbocsáthatatlan bűnt követett el a munkapárti farizeusok bandája, hogy könnyebb volna megolvasni tavasszal a fűszálakat, nyáron a buzakalászt, ősszel a termést, télen a hópelyhet és derült éjjel az ég csillagait, vagy a sivatagban a homok-

szemeket, mintsem a szabadelvű-rendszerből darabontokká, majd nemzeti munkapártivá átvedlett érdekezővetkezet haza-ellenes vétkeit felsorolhatná valaki...

Hazafias lelkünk egész melegségével kérjük, könyörgünk Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának minden egyes tagjához: ne azonosítsák becsületes akaratukat a Bécs felé alázatos, meghunnyászkodó, itthon pedig a szuronyok mögül elnyomásonkra utazó, boszút lihegő mostoha fiukkal.

Álljon minden igaz székely, becsületes magyar az ellenzék oldala mellett és egyértelműleg s a többi hazafias vármegyékkel együtt mondjuk szemébe az alkotmánytipróknak: megálljatok! Vissza az alkotmányhoz!...

Öködbe szorított kezét most még zsebében rejtgetve tartja a felháborodott nemzet, de ez nem a nyugalom, nem a lemondást, hanem a kitörés előtt levő csendességet jelenti... A törvény- és alkotmány-szegő érdektársak, az ország négy és fél milliójából bérelt mungó-alakok ígérni, fogadni fognak mindent, akár csak mint a kikérő vőfélyek, de szavukra építeni esztelenség volna.

Dicsőség vagy gyalázat előtt áll Udvarhelyvármegye közönsége. Minden egyes jó hazafi hasson oda úgy, ahogy tud, hogy a gyalázatot elkerüljük!...

Nem szabad a törvényt olyan pókhálónak tekinteni, amelyen csak a kisebb legyek akadnak meg és a nagyobbak keresztül törnek... Ez az ország létalapját fogja megdönteni. Ilyesmit józan ésszel bíró ember nem támogathat...

Magyar föld — idegen kézen.

Az a körülmény, hogy valaki a házam fedele alatt lakik, még nem bizonyítja azt, hogy az illető egyuttal barátom is. Teljesen ugyanez a dolog áll fenn a nemzetiségi lakosságra is, nem minden idegen ajku polgárt vallhat a nemzeti eszme, a haza igaz barátjának, aki a hazai földön talált hajlékot. Vakmerően nagy bizodalomunk van a magyar föld átalakító erejében, amely sok Bach-korszakbeli cserepárt nevelt igaz magyar hazafivá, ámde sajnos, bizalmunknak ez a nagy erőssége sem dönti meg azt az állítást, hogy Magyarországon határozottan nemzetiségi veszedelem van. Vannak egyes vidékek, amelyek lakossága külső országokból várja az irányítást elhatározásához, tetteihez. De nem is csoda, hiszen existenciájuk idegen pénzen alapszik, kultúrtörökvéseiket idegen források táplálják, tehát nem is csoda, ha a magyarságot megszeretni, a magyar állameszmét védeni és istápolni nem tudják.

Különösen az erdélyi részekben nagy a veszedelem, az oláhság terjeszkedése nap-nap után intenzívebb. Bankokat alapítottak külföldi fajrokonok anyagi támogatásával s ezek a bankok nem sajnálják a pénzt attól, aki izgat a magyar állam eszme ellen, vagy aki egy-egy darabot könnyű szerrel meg akar szerezni a magyar földből. Az izgatás ellen meg van az orvosszerünk, de nincs meg a földszerzési láz ellen. Itt az a döntő, kinek van pénze s akinek több van, az bizonyosan elkaparintja az elől az áruba bocsátott földet, akinek kevesebb a pénze.

Legutóbb a síófoki gyűlésen hallottuk egy kiváló, derék mágánunk szájából azt a hirádat, hogy az erdélyi oláhok bankjaik engedélyével a legutolsó 5 év leforgása alatt több, mint 170,000 katasztrális holdat szereztek meg a magyarságtól. Vannak falvak, amelyek valósággal eloláhsodtak, amelyekben ezelőtt az „Isten áldd meg a magyart” dallama hangzott, most pedig oláhnóta hangjai mellett lelkesedik és vidul mindenki. Valóságos nemzeti vesze-

lemmel állunk tehát szemben, amely nap-nap után nagyobbra nő, ha csak ugyanazokkal az eszközökkel nem vetünk neki gátat, min amilyen eszközökkel felidéztek azt. A földjétől senki sem válik meg szívesen. Földjét csak a viszonyok kényszerítő hatása alatt bocsátja áruba mindenki. A nemzetiségi bankok, mint a hiénák lesik azokat a kényszerítő körülményeket és ahol csak egy darabka megszerezhető földet látnak, mohó éhséggel vetik rá magukat. Van azután rá gondjuk, hogy az így megszerzett föld csakis megbítható nemzetiségi kezekbe kerüljön, olyan gazdába, aki az utasítást a román komitétól várja minden dolgához.

Az állam mindezt félénkül nézi, persze a politika vízei zavarosak, emiatt késik a már régóta sürgetett nemzeti birtok-politikai törvények megalkotása s e törvények megalkotása s e törvények hiányában az állam nem is tesz semmit az idegen ajkuak földszerzésében rejlő nemzeti veszedelem megátolására.

Ámde vajjon a társadalomnak is tétlenül kell-e néznie a nemzeti eszme ellen irányuló ezt a támadást. Az állam utóvégre szuronyokkal fog tudni uralkodni akkor is, ha minden talpalattnyi földet oláhok tartanak megszállva. Igaz, hogy nem sokáig. Ámde vajjon a magyar társadalom a nemzetiségiek ilyen lázas birtokszerzése után megtudja-e tartani eddigi fölényét s nemzeti irányát akkor, ha kivesz lábait alól a legbiztosabb talapzat, amely nemcsak ápol és eltakar, de valósággal éltet mindannyiunkat a hazában: a szántóföld.

Gróf Bethlen István Siófokon a magyar gazdátársadalom és a hazafias magyar sajtó figyelmét hívta fel meggyőző szavakkal az oláhok terjeszkedésére s ezektől kér s ezektől vár is segílyt ennek a nagy veszedelemnek a megátolására. Erősen hisszük, hogy segélykérő szavával nem is fog csalódní, mert Magyarországon mindig úgy volt, hogy amikor az állam nem tudta, vagy nem akarta teljesíteni kötelességét, a társadalom összetartása és a sajtó mindenbóva elhallatszóc szava figyelmeztette, sőt kényszerítette a nemzeti érdekek megvédésére.

Színes képek.

Mungó-nóta.

A nép, az Isten adta nép, az alkotmány-sérelem miatt a mungók iránt érzett gyűlöletét dalban fejezi ki. Elkeseredetten vágja kapájával az anyaföldet és taktusra huzogatja a kukorica és burgonya tövére. A nótát, — melyet maga költött s a melyben mint hajdan a kurucok a német ellen, keserű utálatát fejezi ki, az „Ellenzék” szerint — a Tul a Tiszán faragnak az ácsok.. dallamára — e szöveggel énekelik:

Mungóéknál nagy dárídót csaptak,
Bolondgomba volt a finom abrak.
Örmény kupec adta el a gombát,
Gesztí betyár járja a bolondját.

Megveszett már az egész gaz-csorda,
Vetésünket gonoszul tiporja.
Hej, emberek kapjunk vasvillára,
Pusztuljon mind ez a bitang pára!

Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon!
Szegény hazánk tőlük szabaduljon!
Majd amikor az utolsót rugják,
Akkor lesz csak boldog Magyarország.

— Olcsó és szép kiadású román. kath. imakönyvek színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerkesztésében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

E NAP

Hétfő július

Theodorik

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Székely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet. Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HIREK.

— Rendkívüli közgyűlés a vármegyénél.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságát a még mindig egészségtelen, oly rég óta karlsbadi kurát használó főispán megbízásából, folyó évi július 4-ikére, a vármegye alispánja rendkívüli közgyűlésre hívta össze. A közgyűlés tárgyai között ott szerepel Lukács László miniszterelnök ur leirata is, a melyben az elnöklésével felmelegített kormány kinevezését tudatja. Az indítványok rovataiban pedig ott éktelenkedik a legújabb sütetű munkapárti elnök: Szentkirályi Ferenc nyug. ezredes, valamint érdektársainak „önálló indítványa a képviselőházban történt események s a politikai helyzet tárgyában”. Ez a két tárgy képezi a munkapárti hazaffyak bombavetését. Ezek döntenek el a nemzeti küzdelemben, hogy a székelység ősi vármegyéjében, kik az igazi kuruc magyarok és ezekkel szemben, kik assák sirját ennek a szegény, nagyon szegény Magyarországnak. Parancs-szóra és a hatalom zsarnokságától való nyulszívű félelemből — akadnak talán olyanok, kik még bizalmat is szavaznak a nemzet alkotmányát kivégző hóhéroknak. Majd meglátjuk, mire viszi a hatalom-imádó, gyászos szándéku, munkapárti rezolúciós bajnokokat önbecsülésük; ha ugyan a vezérek eddigi viselkedése után ítélve — ilyesmiről elmélkedni még lehetséges volna...

— Egy derék jegyző távozása. Dr. Konecs János székelyderzsi körjegyzőt Dicsőszentmárton rendezett tanácsu város képviselő-testülete folyó hó 27-én tartott tisztújító közgyűlésén egyhangulag városi főjegyzőjének választotta meg. Dr. Konecs János egyedüli jogvégezett körjegyző volt vármegyénkben. Szerény, de komoly és széleskörű tudással bíró egyéniség. Mindenesetre sajnálatos a közérdek szempontjából, hogy vármegyénkbeli egy ily kiváló tisztviselőt tulajdonságának megfelelő állással idekapcsolni elmulasztották. De hát nálunk az ilyesmikre nincs gondosság. Itt nem az érdem, nem az arravalósága fődolog, hanem a kortesszolgálat. A jó kortes, jó hivatalnok elv és az idegenből való importálás — nem a köz érdeke. A menyire örülünk Dr. Konecs jól megérdemelt előhaladásának és őszintén gratulálunk Dicsőszentmárton városnak új és első főjegyzőválasztásához, épen annyira sajnáljuk a derék, becsületes és kiváló tisztviselőnek vármegyénkbeli való távozását s azon reményünknek adunk kifejezést, hogy a távozás valószínűleg nem lesz örökös.

— Csomagoló papír kapható e lap kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

— A Népszavát betiltják és a kormány-párti iratokat hivatalból terjesztik. Ez a mai Tisza—Lukács-féle alkotmányos szabadság Magyarországon. A kormány legfelsőbb felhivatalos szócsöve, a „Budapesti Napló” pedig ezt írja: „Deák Ferenc egy szakaszba akarta foglalni a sajtótörvényt: Hazudni nem szabad. Ezt a törvényt elfogadhatjuk, a megfelelő büntető szankcióival. Aki hazudik, arra a piacon huszonötöt kell verni és aki hazudtat, minden hazugság darabjért fizessen száz-ezer koronát”. Mi a kormány nevezett legfelsőbb felhivatalosának e kívánságát elfogadjuk és csak azt sajnáljuk, hogy gazdáival ezt a törvényt is meg nem csináltatta. Amennyire jó barátja Tisza gróf a B. N. szerkesztőjének, valószínűleg ezt a szívességet is megtette volna neki. Azonban ne ítélj, hogy ne ítéltesse! — mondja az irás. Mert, ha ez a törvény életbe lépett volna, akkor a „Budapesti Napló” a „Polgárok!” címmel és az összes ellenzéki képviselők nevének önhatalmu apokrif odanyomtatásáért s a nevek fölött elmondott valótlan-ságokért — eddig már legalább is háromszor huszonötöt kellett volna kapjon a „piacon”. Ha pedig azokért, miket eddig irt, darabonként „százezer koronát” kellene fizessen a kormány, még a mezitelen lábakkal szaladgáló cigánypurdékát is mind nemesekké, bárókká, gróffokká és udvari s más egyéb tanácsosokká ávánzsírozhatná; úgy sem lenne elég pénze — a rendelkezési alapnak nevezett pártkasszában e célra. Ez a mi szerény nézetünk itt Székelyudvarhelyt, a Csicsér és Budvár aljában...

— A csecsemő életében az elválasztás korszakos esemény, mely kihatással van további fejlődésére. Csak az esetekben biztosak a szülők abban, hogy a gyermek az átmenetet baj nélkül állja ki, ha a „Phosphatine Fallières” gyermek-tápszert adják neki és ezzel vezetik be a szilárdabb táplálkozást. A Pposphatine Fallières következtében a gyermek megerősödik és a fogzáson könnyen esik túl.

— Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete pénteken rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen 28 szóval 10 ellen Dr. Válenstik Ferenc orsz. képviselő indítványára kimondotta, hogy a város, mint erkölcsi testületnek patika-jogot kérelmez. Az ügyet előkészítésre visszaadták a tanácsnak azon kijelentéssel, hogy az új gyógyszer-tár felállítását közszükségnek tekintik. Tréfán Timotheus zárdafőnök kérelmére a Ferenc-rendi zárdá tornyán elhelyezett órának villannyal való világítását elhatározták és e célra évi 35 K költséget megszavaztak. A város piacrendezésére és a gyámpénztár kezelésére vonatkozó szabályrendeleteket kihirdették. Néh. Gyertyánffy Gábor hagyatékából a Kossuth-utcai vámház mellett levő telket 5800 K-ért a városnak megvették s ezt jóváhagyta a közgyűlés. Özv. Ilyés Máténának évi 360 K özvegyi ellátást és özv. Kállay Albertnének időleges segélykép 120 K-t szavaztak meg. Végül pedig Ferenczy István elhalt képviselő helyébe Reiner János póttagot hívták be a képviselőtestületbe s ezzel a közgyűlés véget ért.

— Értésítés. Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi és női divatujdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésre bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— Fürdőre uri családdal egy gazdasznyi teendőkből gyakortott, kitűnően főző özvegy hajlandó elmenni és ott a reá bi-

zandó teendőket pontosan végezni. Cim e lap kiadóhivatalában meg tudható. Kiváratra személyesen lép érintkezésbe tudósítás szerint.

— Posta-, távirde- és távbeszélő-növendékeket vesznek fel a m. kir. posta-, távirde- és távbeszélőhivatalok. Pályázhatnak a középiskola IV. osztályát vagy ezzel egyenlő rangú más iskola megfelelő osztályát hazai tanintézetben sikerrel végzett, 14 évesnél nem fiatalabb, 16 évesnél nem idősebb ifjak saját kezűleg irt és 1 K-ás pénzügyi bélyeggel ellátott kérvénnyel 1912. július hó 15-éig a kolozsvári posta- és távirdeigazgatósághoz címezve, azon posta- és távirdehivatalnál, hova a folyamodó felvételét óhajtja. Bővebb felvilágosítás bármely posta- és távirdehivatalnál nyerhető, a „Székely-Udvarhely” előfizetői pedig lapunk szerkesztőségében is kimerítő tájékoztatást szerezhetnek.

Törvénykezés.

A hirhedtté vált szövetségi vezérigazgató: Kathonay Béla esütörtökön állott bírái előtt a Székelyudvarhelyen, Budapest székhellyel megalakított Központi Házipari Szövetkezet révén üzött szélhámosságai miatt. A léprecsalt és rászédett tagok feljelentésére múlt év őszén Kathonayt Székelyudvarhelyen letartóztatták feleségénél szül. V. Kalicza Gizella fényképésznőnél s innen fogházor kísérte fel Budapestre. A főtárgyalás rendén kiderült, hogy 2815 K-t szédett össze titkáiraival és abból 1500 K-t elköltött. A bíróság hűtlen kezelés büntette miatt egy évi börtönre ítélte fel a kitanult szélhámost s abból 2 hónapot kitöltöttnek vett. Ugy a vádlott, mint az ügyészfelebbezett.

Közönség köréből*

Befejező közlemény az etédi tagosításról.

Ez évi áprilistól az etédi tagosítás mellett és ellen több hirlapi cikk jelent meg, s már talán unalomná is vált a nagy olvasó közönség előtt; ép ezért kell befejezni annál is inkább, hogy annak kezdeményezése és kérelmezése sehol sincs. — Azonban dolgaim között megint most későn olvasom, hogy Gagy Samu ur a „Székely-Udvarhely” c. lap 46-ik számában „Közönség köréből” nyílt levelet irt nekem. Ezen nyílt levélben a tárgytól eltérően a következőket írja: „A kik engemet ismernek, jól tudják, hogy meggyőződésemmel ellen irni és tenni sem kényszer, sem érdek, sem egyéb jutalom soha sem bírhat rá”. Érti ez alatt azt: hogy az etédi tagosításról meggyőződése ellen irjon.

Szemben állítom ezzel Gagy Samu urnak f. évi május 5-én Szovátnán kelt és nekem irt b. leveléből a következőket: „Mindketten csakis a tagosítástól reméljük és hiszszük is, a rendszeres jövedelmező mezőgazdaságot. — Sok ügyes ember van Etéden, de csak egy Gagy Lajos, a többiek hidd el éretlenek még a tagosításhoz. Azt én nagyon is értem, hogy téged bánt és bosszant így kintlódni szétszórt parcellákon s szeretnél életed végefelé rendszeresen, illő jövedelemmel gazdálkodni, s ez jogos önérdék szülte óhajlás és törekvés. Székely vagy, Gagy vagy s így nyakas is. Tudom nem engedsz, küzdesz elveid mellett” stb.

Gagy Samu ur rokonbarátomnak az eddig irt etédi tagosítás ellen több cikkeire és a nyílt levelére, mely a nyilvánosság előtt áll, a zárt levele tartalmával össze hasonlítani és ebből a konzekvenciát levonni, a tisztelt olvasóközönségre bízom. Valószínűleg el tudja bírálni, hogy kinek van igaza. Etéd, 1912. június hó 23.

GAGYI LAJOS.

* E rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólalásnak a beküldő felelősségére a szerk.

Uj bérlő. Ujjáteremtett, új rendszerrel kezelt fürdő!

Uj vendéglős: özv. Bodrogi Sándorné kitűnő konyhájáról híres székelyudvarhelyi vengéglősné.

HOMORÓD-GYÓGYFÜRDŐ!

A Continens legerősebb szénsavas alkalikus, vasas-, gyógy-, ivó- és fürdővizeivel. Modern fürdővé alakítva. Uj rendszerrel, új kezekbe került. — Fürdőidény: július 1-től augusztus 31-ig, fődény. Gyönyörű völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek között 720 méterre fekszik a tenger színe felett. Magaslati gyógyhely — 3 ivó, 2 fürdő forrással! — Saját kocsik, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.

Orvosilag ajánlatik páratlan eredménnyel: sápkór, vérszegénység, ideggyengeség, neurasthenia, görvél, légzőszerveknek, hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmái; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalommas havadás. Méhelhajtás és ezekből származó magtalanság, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szénsavas fürdő. **Szivbajok**, vérkeringési zavarok, csusz és köszvénynél bámulatos, sőt biztos hatású. Hivatalnokok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkileg kifáradtaknak, üdülésre, megújodásukra kitűnő hatása a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóvíz. Fürdőorvos DR SZABÓ ENDRE ur. — Lakik a Kossuth-villába, Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó-fürdőre, Szentkeresztbányai vashalomhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargatai-liget fürdőkhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztrang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú árnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennisz pályák, kugli, torna, ringli-spiel, amerikai hajóhinta. Táncoktatás. Róm. kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Néptáncpályák, szépség- és tánc stb. versek. Kitűnő zenekar naponta kétszer. Tervez Kőnya János székelyudvarhelyi kitűnő cigányprimás 14 tagú zenekarával. Szobák árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkölyes nagy szoba, bebutorozva 5 K, ágy nemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. Fürdők: hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidényben 50 százalékos árengedmény. — Vendéglős: özv. Bodrogi Sándorné, a székelyudvarhelyi kitűnő, jó és olcsó konyhájáról, jó borairól híres vendéglősné kezelésében lesz **Olcsó árak**. Egy ebéd (kettőnek elegendő) naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle házhoz vite 2 K 60 fillér. Posta, távirat, bazár, fűszeres bolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasúton naponta 3 érkező vonat. **Kocsik megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsit szép erdős hegyen át. Szobák előre ki-veendő, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobáként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás- és prospektussal készségesen szolgálok.

Nagyselymosi KONCZ ÁRMIN gyógyszerész és föld-birtokos, a Homoród-fürdő bérlője, Lobogó-fürdő tulajdonosa, Székelyudvarhelyt.

Tessék e hirdetést kívágni és eltenni, mert csak kevésszer jelenik meg.

Szobák, lakások, júliusi 1-ső idényre

szobák száma már kevés. Szobákint 20 korona előleg küldendő. Uj vendéglős! azonnal s előre megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Kiadó

Családi ház

Székelyudvarhelyt, a Solymossy-utcában, mely szép tágas 2 szobából, konyha, pince, istálló és más melléképületekkel, külön udvarral, gyümölcsös- és veteményes kertetel, a vasúti állomás közelében egészséges levegővel bíró, igen szép helyen van, azonnal eladó. 8 évig adómentes. 2400 K készpénzzel átvehető ifj. Pálfi József tulajdonostól ugyanott.

Szü!ők figyelmébe.

Elvállalok a nyári szünidőre magán tanórákra elemi és polgári iskolai úgy fiukat, mint leányokat, akár saját lakásomon (Fürdő-utca 1-ső szám), akár háznál. **Bartha József** nyugalmazott tanító.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, az egyes családok címereire illusztrált mű, igen becses család történeti adatokat tartalmaz.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Modgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borek.

* A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konnerth János Németből fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kos kötetben a székelyek ősfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székbiro), a főkirálybíró, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy nótáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A hárs-mrend, A földönlakók, Székely támp, Székely bánja vára 1562, A darab-ntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, muszák vagy hadi szemléket, a präsidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Uj nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 az függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Endre Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle kész- nyomtatványok, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, sulyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, esomogoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemezpapirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotzertpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, esavari-ironok (crayonok), zsebironok, esavari-ironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fájelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfestek, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDÜ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek stb. Hangoló-cipók és csavarnák. Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, peesétnyomók, peesétjegyek, peesétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézők, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, képesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely